
Saksbehandler: Marie Skavnes
Arkivsaksnr.: 22/849

Arkiv:

MIDLER TIL BEREDSKAP FOR ØYER SKADEFELLINGSLAG - BEITESESONGEN 2022

Sammendrag:

I denne saken skal det tas stilling til om Øyer kommune skal øke kompensasjonen til ledelsen i Øyer skadefellingslag med kr 60.000 for å opprettholde beredskapen for beitesesongen 2022. Kommunedirektørens innstilling er å bevilge ekstra midler for å sikre beredskap for 2022.

Saksutredning:

Utmarksbeite er en bærekraftig driftsform med lang tradisjon, og er en viktig del av næringsgrunnlaget for landbruket i Øyer. Beitedyra høster en ressurs som ellers ikke ville bli utnyttet, og sauene anses å være det viktigste beitedyret. I 2021 ble det sluppet 2448 søyer og 4315 lam i Øyerfjellet. Verdien av utmarksbeitet i Øyer utgjør 13 mill.kr/år fordelt på fôropptak på utmarksbeite, kjøtt- og ullproduksjon og beitetilskudd.

I henhold til Rovdyrforliket vedtatt i Stortinget 2011 er Øyer kommune definert som beiteprioritert område og skal ikke ha tilhold av de fire fredede rovviltartene; ulv, bjørn, jerv og gaupe. Streifdyr må påregnes, men ikke stedbundne. Det er spesielt ulv og bjørn som kan gi store, akutte skadehendelser, med mange skadde og døde sauer. Slike hendelser er uforutsigbare, skjer brått og kan få stort omfang både geografisk og antall dyr. Øyer kommune har en beliggenhet som gir en større belastning enn Gausdal og Lillehammer, da det spesielt for ulv er kjente trekkruiter gjennom kommunen fra øst og Ringsaker.

Skadefelling av rovvilt som gjør skade på bufe skjer etter rovviltforskriftens §§ 9 og 9a. Det er kommunene som har ansvaret for å oppnevne skadefellingslag og som får delegert myndigheten til å gjennomføre skadefellingsforsøket av staten.

Skadefellingsledelsen engasjeres av kommunen og har ansvaret for drift og organisering av det kommunale skadefellingslaget. Det er totalt 27 jegere med i laget. Kommunen v. landbrukskontoret har beredskap i.f.t. rovdyrangrep i beitesesongen. Kontoret har vakttelefon som er bemannet i perioden 15. mai – 15. september, der alle henvendelser om rovviltskader rettes. Ved dokumenterte tap til fredet rovvilt, eller dokumenterte observasjoner, sender landbrukskontoret søknad om skadefelling til Statsforvalteren, på vegne av beitebrukerne. Skadefellingsledelsen har ansvaret med planlegging, koordinering og utførelse av fellingsforsøket.

Landbrukskontoret har årlige møter med beitelag og skadefellingslag, og det samarbeides med beitelagene i regionen om søknad i forkant av beitesesong til Statsforvalteren om midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Av tiltak som har vært omsøkt og har fått tildelt midler er ekstraordinært tilsyn, GPS-kurs og kadaverhund-kurs.

Klima- og miljødepartementet fastsetter etter rovviltforskriftens § 9a en sats pr time som godtgjørelse for gjennomføring av fellingsforsøk. Statens satser er en godtgjørelse på inntil kr 1.600 pr kalenderdøgn, arbeidsgiveravgift og feriepenger på denne satsen, samt kjøregodtgjørelse etter statens regulativ og bompenger. Hvis man er ute mindre enn 8 timer beregnes godtgjørelsen som en timesats på kr 213 pr time. Dersom kommuner velger å godtgjøre utover dette, vil dette være kostnader kommunene ikke får refundert av staten og derfor må ta som en prioritering innenfor generelt driftsbudsjett.

Øyer kommune har i sitt budsjett satt av årlige midler til godtgjøring av ledelsen i skadefellingslaget med kr 20.000. Dette inkluderer planlegging og koordinering ved plassering av viltkameraer i trekruter, undersøkelse av mistenkte spor og observasjoner, samt korrespondanse med lagsmedlemmer, beitelag og kommune. Det stilles store krav til fellingsledelse, og det kreves mye rapportering som medfører timer med administrasjon og telefoner.

Før beitesesongen i 2021 meldte fellingsledelsen til landbrukskontoret at de vurderte å legge ned sine verv grunnet stor arbeidsbelastning. Det ble derfor søkt Statsforvalteren om midler til to oppløsninger for rapportering og korrespondanse for jegerne. Disse løsningene effektiviserte kommunikasjonen med jegerne og rapporteringen i etterkant. Skadefellingsledelsen og jegerne ga gode tilbakemeldinger på verktøyene i etterkant av sesongen – men totalevalueringen fra skadefellingsledelsen etter 2021 er at det fortsatt er utfordringer med tanke på ressurser.

Ledelsen av skadefellingslaget krever nå økt kompensasjon for kunne fortsette i vervene. Kravet er en økning av kompensasjon på kr 60 000. Bakgrunn for kravet er at både betalte skadefellingsoppdrag og øvrig administrasjon gjennom ledervervene gir tapt arbeidsinntekt. Akutte hendelser inntreffer uforutsigbart og krever umiddelbar reaksjon. Fellingsforsøk er ofte langvarige, med postering på kveld og natt, noe som medfører at neste arbeidsdag må brukes til å få søvn før neste postering. Kravet er, ifølge fellingsledelsen, for å ha en liten forutsigbar inntekt for tapt arbeidsinntekt. Ved starten av et fellingsforsøk vet man som fellingsledelse ikke om man blir borte fra jobb en dag, en uke eller en måned.

Vurdering:

Kommunene har etter rovviltforskriftens § 9 a ansvaret for gjennomføring av skadefelling på fredet rovvilt. Det er staten som fastsetter de satser som gjelder for deltakelse i skadefellingsforsøk. Når satsene ikke justeres i tråd med øvrig kostnadsutvikling i samfunnet kommer kommunene i skvis mellom sitt ansvar for å få på plass operative fellingslag og kravet til full kostnadsdekning av rovviltpolitikken fra staten sin side.

Å felle rovvilt på barmark er en svært krevende oppgave. Rovvilt som gjør skade beveger seg innenfor store revir og på tvers av kommunegrenser. Innenfor beiteprioritert område har det de siste årene stort sett vært en lav terskel for å få fellingstillatelse fra Statsforvalteren på ulv, bjørn, jerv eller gaupe. Som hovedregel har det vært nok med dokumentasjon av ett beitedyr drept av rovvilt/dokumentert observasjon av ulv, og fellingstillatelsen gis som regel raskt. Utfordringen ligger deretter hos kommune og skadefellingslag som skal gjennomføre den langt vanskeligere oppgaven med å finne og

felle det rovdiret det er gitt tillatelse på. Det er vesentlig enklere å gjennomføre uttak av ulv, bjørn, jerv eller gaupe på sporsnø om vinteren eller våren, enn som skadefellingsjakt i beitesesongen på barmark. Mange lokale jegere deltar i lisens- og kvotejakt vinterstid, men dette er basert på dugnad og er ikke kompensert fra stat eller kommune.

De ulike rovdirene har ulike skademønstre. Både ulv og bjørn har et drapsmønster med mye skadd og halvdrept sau, og mye skader innenfor et ganske lite område. Å forsøke skadefelling blir særlig viktig for denne type skader. Når det blir gitt en tillatelse til betinget skadefelling av fredet rovvilt så er det avgjørende at fellingsforsøkene blir gjennomført så effektivt som mulig. Dette fordrer kompetente jegere i laget og en fellingsledelse som kan tre inn raskt og som innehar stor lokalkunnskap.

Øyer skadefellingslag har stor kompetanse og lokalkjente jegere, i tillegg til god administrasjon av bl.a. viltkameraer – som gir grunnlaget for postering på grunnlag av observasjoner. Et eksempel er skadehendelsene av ulv i Øyerfjellet sommeren 2018, der en ulv kom inn i beiteområdene og skadet flere søyer og lam. Kun få timer etter fellings-tillatelse ble gitt av Statsforvalteren, ble ulven skutt av fellingslaget.

Det som er mest fryktet og som gir stor belastning på beitenæring og fellingslag, er beitesesonger med langvarige fellingsforsøk, og flere påfølgende angrep av ulike individer. Sommeren 2013 hadde Øyer et stort antall skader og tap til alle de fire store rovdirene, og gjennomsnittlig tapsprosent for Øyer kommune var på 7,6. I et av sankelagene var tapet av lam oppe i hele 14 %. Det ble omsøkt erstatning for tap til rovvilt for 115 søyer og 357 lam. Størsteparten av erstatningene ble utbetalt for sau/lam drept av bjørn og ulv.

Kommunen har gjennom en årrekke hatt mange skadefellingstillatelser. I beitesesongen 2020 var det nærmest sammenhengende skadefellingstillatelse på ulv fram til juli/august.

Landbrukskontoret har sett på muligheten for å etablere interkommunale samarbeid mellom fellingslag, for slik å kunne ha større handlingsrom både for økonomisk kompensasjon av ledelse, men også å ha en profesjonalisering av mannskap og mindre sårbarhet. Dette vil være et arbeid administrasjonen prioriterer å se mulige løsninger på frem til beitesesongen 2023.

Konklusjon

I Landbruksplan for Lillehammer-regionen står det at bruk av utmarksbeite skal fremmes, og som moment i dette at det skal være en rovviltberedskap med skadefellingslag. For en beitekommune som Øyer er det viktig å ha en beredskap som er effektiv og robust. Det anses som essensielt å ha en ledelse av skadefellingslaget som kan tiltre raskt ved en hendelse, og som innehar kompetanse om felling av fredet rovvilt og som er lokalkjent i kommunens områder.

Konsekvensene dersom kommunen ikke har et fungerende skadefellingslag i beitesesongen 2022 kan bli svært store. Sannsynligheten for en skadehendelse er stor, ettersom Øyer jevnlig har streifdyr gjennom trekkruter – og et stort antall sau på utmarksbeite.

Kommunedirektører tilrår at det bevilges ekstra midler for å sikre beredskapen i skadefellingslaget for beitesesongen 2022.
Driftsnivå fra 2023 innarbeides i økonomiplan og årsbudsjett.

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

Øyer kommunestyre innvilger kr 60.000 til økonomisk kompensasjon for ledelsen i Øyer skadefellingslag for beitesesongen 2022.
For 2022 finansieres økningen ved bruk av disposisjonsfond.

Åsmund Sandvik
Kommunedirektør

Marie Skavnes